

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 4. An Deus sit naturaliter inuisibilis omni intellectui creabili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

sentem oculis bene affectis occultaret, nolendo cum illis concurrere, aut velum aliquod obducendo. At hoc est aperte contra Concilium Vienn. supra citatum, affirmans animam indigere lumine gloriæ ipsam eleuante ad Deum videndum: quo certè non indigeret, si sufficeret Deum non negare confusum. Est item contra illud 1. Timoth. 6. *Qui lucem habitat inaccessibilem.* Neque enim Deus in eo casu esset per se magis inuisibilis & inaccessibilis intellectui creato: quàm lignum sit incombustibile, sol inuisibilis, homo ab extrinseco inalterabilis. Atqui Scriptura prædicans Deum esse inuisibilem & inaccessibilem, hoc dicit ad commendandam excellentiam & eleuationem summam diuinæ maiestatis, quæ scilicet per se tanta est, vt à nulla creatura naturaliter videri, & in luce sua manifestè attingi possit. Denique iuxta eandem sententiam, vt Beati pares intellectu, sed meritis impares, viderent Deum inæqualiter, & haberent, sicut debent, essentielle præmium inæquale; non esset opus maiori lumine gloriæ, illi qui melius & perfectius Deum videt: sed tota causa physice inæqualitatis esset, quòd Deus minùs cum alio concurreret, qui alioqui est completè sufficiens ex parte sui ad Deum æqualiter videndum.

SECTIO IV.

An Deus sit naturaliter inuisibilis omni intellectui creabili?

22
 Maior. Albertin. Henec. Molina. Valencia. Becan. Ripalda.

Partem negantem censent esse probabile, quia non laus probari repugnare. Maior in 4. disp. 49. q. 4. in fine. Albertin. principio 1. philosophico, qu. 3. Theod. Henec. 1. part. disput. 48. num. 63. Molina ad quæst. 1. artic. 5. disput. 2. Valent. disput. 1. quæst. 12. punct. 3. Becan. 1. p. cap. 9. quæst. 5. Ripalda lib. 1. de ente supernat. disput. 23. sect. 1. num. 2. quorum præcipua fundamenta hæc sunt, partim positua, & partim negatiua.

Primum fundamentum & posituum est, quia dupliciter intelligi potest, Deum esse visibile naturaliter alicui intellectui creabili. Primum, si creari possit intellectus, qui per se sit tanta virtutis, quanta est virtus totius coniuncti ex intellectu Beati alicuius, puta D. Petri, & lumine gloriæ; cui coniuncto visio Dei est proportionata, & connaturalis; neque enim indiget ulteriori eleuatione vt Deum videat. Secundo, si possit creari intellectus, qui quamuis per se solum non sit tanta virtutis: tamen sit tanta perfectionis, vt lumen gloriæ sit illi connaturale, & consequenter visio Beati. Vt utraque autem fieri possit à diuina omnipotentia, ostenditur his argumentis.

Primum argumentum quo Molina loco

citato probat priorem modum esse possibilem, sic habet: Coniunctum ex intellectu & lumine gloriæ, alicuius Beati in singulari, puta D. Petri, habet certam, & finitam quandam virtutem ad intelligendum. Sed dato quocunque intellectu qui habeat certam & finitam vim naturalem ad intelligendum, potest Deus creare alium, & alium in infinitum, qui suapte naturam habeat maiorem, ac maiorem virtutem ad intelligendum quacunque data: Ergo per diuinam potentiam potest esse res creata intellectu prædita, quæ suapte naturam habeat maiorem facultatem intelligendi, quàm sit vis totius coniuncti ex intellectu & lumine gloriæ Beati singularis designati. Ac proinde talis res intellectu prædita, ex suis tantum naturalibus videre poterit essentiam diuinam, non minùs quàm Beatus ille designatus, lumine gloriæ perfusus, eam potest videre.

Neque respondeas primo, posse quidem per diuinam omnipotentiam, quocunque dato intellectu finito, dari perfectiorem accidentaliter, id est, per se ipsum accidentali lumine maiori sibi adiuncto: sed non maiorem substantialiter seu essentialiter, id est, in sua specie perfectiorem. Nam contra: Data quacunque natura, seu substantia intellectuali finita, Deus potest creare aliam aliam perfectiorem in infinitum: cum in eo nulla sit contradictio, & Deus sit omnipotens, infiniteque participabilis substantialiter magis ac magis à naturis intellectualibus, quemadmodum & ab aliis substantiis in infinitum multiplicabilibus. Ergo, dato quocunque intellectu finito, potest dari perfectior substantialiter. Quò enim est perfectior natura intellectualis, eo perfectior est intellectus, quippe quò vel est ipsa res substantia & essentia talis naturæ, vel proprietates ab ea manans naturaliter, eique connata, adeoque perfectior in perfectiori natura. Si autem potest dari perfectior intellectus, & perfectior in infinitum, potest attingere imò & superare distantiam quæ est inter intellectum supremi Angeli, & inter coniunctum ex lumine gloriæ & intellectu D. Petri: quia distantia illa est finita, quare paulatim minuetur, ac tandem exhaurietur, imò & superabitur creando intellectus perfectiores, & perfectiores in infinitum.

Neque dicas secundo, illum intellectum, quamuis maioris virtutis ad intelligendum, fore tamen inferioris ordinis quàm sit coniunctum ex intellectu Angeli & lumine gloriæ: adeoque distantiam inter vtrumque fore quodammodo infinitam, & non posse exhauriri. Sicut brutum, quamuis dari possit aliud alio perfectius in infinitum: non potest adæquare perfectionem hominis, aut valere ad intelligendum. Nam contra: duobus modis potest intelligi tale intellectum esse inferioris ordinis. Nèpe, vel quia est speciei imperfectioris, sicut est homo respectu Angeli: vel quia est omnino improporcionatus

Primum argum. sententia negantia.

24
 Refertur prim. et sec.

25
 Refertur secunda.

visibili Deo, ita ut Deus ut clarè videndus, sit penitus extra obiectum talis intellectus: sicut brutum est omnino disproportionatum intellectui: & obiectum quod est tantum intelligibile, ac nullo modo sensibile, est extra obiectum potentie cognoscitivæ brutorum. Verumque autem falsum est. Nam intellectus tam perfectus, non esset ordinis inferioris: neque esset minor participatio naturæ divinæ ut intelligentis. Et potentia intellectiva a quæ perfecta, est a quæ proportionata obiecto a quæ intelligibili. Nam omnis potentia intellectiva est de se universalis, & valens ad omnia intelligibilia, iuxta mensuram suæ perfectiōnis. In quo differt à potentia sensitiva, quæ est limitata ad obiecta sensibilia: Vnde potentia sensitiva brutorum, quantumcumque crescat, non potest attingere purè intelligibilia, quæ sunt omnino extra sphaeram obiecti potentie sensitivæ. At Deus, ut clarè videndus, non est omnino extra sphaeram intellectus, etiam nunc creati: siquidem videtur à Beatis, hominibus & Angelis, ut supponimus ex dicendis disputatione sequenti. Quare si crescat in infinitum vis inchoata quam nunc habet intellectus creatus ad Deum videndum, poterit eò usque augeri, ut a quæ valeat tali coniuncto ex intellectu iam creato & ex lumine gloriæ.

25.
Præcluditur aliud estugium.

27.
Dicitur etiam nascitur talem intellectum fore alterius rationis & ordinis à lumine gloriæ, ideoque non fore accommodatum ad videndum Deum, sicut est intellectus minor, cum lumine gloriæ. Quæ admodum oculus, qui est perfectior auditu, non potest sentire sonum. Nimirum quia proportio potentie ad obiectum, non tam ex perfectiōne virtutis potentie, quam ex eius qualitate seu ratione speciali metienda est. Lumen autem gloriæ est eius rationis & naturæ, ut constituat potentiam in ordine quodam divino: quod alia quæcumque vis intelligens præstare non potest, quamvis perfectior & perfectior in infinitum producat.

Contra hoc edim facit primò, quod iam diximus, intellectum tam perfectum non fore alterius ordinis à lumine gloriæ. Neque enim foret minor & inferior participatio naturæ divinæ ut intelligentis: neque minus constitueret in ordine quodam divino per imitationem & participationem. Absurdum enim est existimare è duabus perfectiōnibus intelligendi, quarum una maior est aliâ, eam quæ minor est, esse ordinis divini: eam verò quæ maior est, non item: aut illam fore in se supernaturalem, non istam. Secundò, non ideo intellectus nunc creatus non potest Deum videre naturaliter, quia Deus, ut clarè videndus, est extra totam latitudinem obiecti ab ipso visibile: potest enim Deum videre cum auxilio luminis gloriæ: sed quia vires eius naturales sunt imperfectiores & insufficientes: ideoque non possunt sine auxilio supernaturali. Ergo, si crescant vires naturales intellectus creabilis usque ad tantam virtu-

tem, quanta est totius coniuncti ex intellectu nunc creato & ex lumine gloriæ, poterit intellectus creabilis naturaliter Deum videre. Atqui possunt crescere eò usque, atque etiam excedere, siquidem possunt crescere in infinitum. Illa enim distantia certa & finita est, adeoque potest tandem exhauriri & superari per augmentum procedens in infinitum. Quare non est par ratio de oculo respectu soni, quippe qui est omnino extra totam latitudinem obiecti visus; vnde non potest ad illum percipiendum elevari: & de Deo respectu intellectus, extra cuius obiectum non est Deus visibile, quippe qui nunc re ipsa videtur ab intellectu creato, cum auxilio supplemte naturalem eius insufficientiam & imperfectiōnem; quæ si tollatur ab aliquo intellectu creabili per augmentum perfectiōnis naturalis in infinitum possibilis, tollitur indigentia auxilij supernaturalis, adeoque talis intellectus poterit naturaliter videre Deum.

28.
Secundum argumentum, quod probatur posteriorem quoque modum è duobus initio propositis esse possibilem, sic habet: Oportet substantiarum creabilium non esse inferior ordine accidentium. Neque enim Deus est minus potens in creandis substantiis, quam in creandis accidentibus: Neque est minus participabilis & imitabilis per substantias creatas, quam per accidentia. Ergo potest creare substantiam quæ sit eiusdem ordinis cum lumine gloriæ, cuique lumen illud sit connaturale: & quam respiciat & exigat quodammodo, tanquam subiectum sibi connaturale ac proprium. Nam quod aliqui dicunt, repugnare ut deatur substantia supernaturalis, non est verum. Ut enim ostendam substantiam divinam, quæ nihil magis est supernaturale, nec altioris ordinis: Christus Dominus est compositum substantiale, verè supernaturale. Et unio hypostatica est substantialis, sed supernaturalis, etiam quæ substantiam seu entitatem, prout se tenet ex parte hypostasis Verbi divini. Denique nulla apparet contradictio in eo quod Deus, qui potest producere virtutes supernaturales intellectus, & voluntatis, seu viæ, seu patris, possit quoque producere intellectum & voluntatem supernaturalem, id est, eiusdem ordinis cum illis virtutibus, & naturam substantialem intellectus qualem illis virtutibus proportionatam.

29.
Quod verò dicunt alij lumen gloriæ, & alios habitus supernaturales nunc infusos, esse essentialiter elevatiōes: ideoque non posse virtutibus esse connaturales: duplicem sensum habere potest. Primò, quod huiusmodi habitus sint tantæ perfectiōnis essentialis & tantæ virtutis, ut sufficiant ad actus supernaturales, etiam cum potentia inferioris ordinis, & tantum obedientialis: qui sensus verus est: sed inde non sequitur, non posse vili substantiæ esse connaturales: quin potius sequitur, quod si videret

possunt ad actus supernaturales cum potentia in prioris ordinis: multo magis ad eos valent cum potentia eiusdem ordinis. Secundus sensus est, quod essentialiter sint determinati ad informandam & iuvandam tantum potentiam obedientialem naturae ordinis inferioris: ideoque nulli alteri convenire possunt. Et hic sensus est falsus, & per se improbabilis. Potius enim de natura cuiuslibet accidentis est, postulare subiectum aliquod sibi connaturale, & naturaliter proportionatum. Idemque habitus qui sunt nobis supernaturales, sunt Christo naturales, & debiti visionis hypostaticae.

Secundum fundamentum huius sententiae, & negatiuum, est, quia argumenta quae afferuntur in contrarium, non ostendunt contradictionem, possuntque omnia, siue ex auctoritate, siue ex ratione desumpta, probabiliter explicari. Primum enim obiicitur illud 1. Timoth. 6. *Qui lucem habitat inaccessibilem. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest*, naturaliter scilicet. Vbi norant aliqui cum Aegid. Conink. disput. 9. de actibus supernat. numero 26. & 27. Deum dici absolute lucem habitare inaccessibilem. Non esset autem absolute inaccessibleis, si posset dari creatura quae naturaliter eum videret: sed tantum comparatiue, respectu substantiarum nunc a Deo conditarum. Nec magis posset dici inaccessibleis, quam verè poterat dici solius inuisibilis, antequam Deus crearet hominem, & alia animalia eius videndi capacia. At longè alia mens est Scripturae, significantis Deum propter summam suam elevationem esse cuiusque creaturam inaccessibleibilem. Ideoque S. August. lib. 12. de Ciuit. cap. 9. infert ex his Pauli verbis, non modo homines, de quibus Paulus speciatim ibi loquitur, sed & Angelos esse naturaliter incapaces diuinae visionis. Responderi potest cum Molina supra, *Ad primum* quod idem, Scripturam sacram, cum Deum inuisibilem appellat, eumque lucem inaccessibleibilem habitare affirmat, intelligere comparatione creaturarum omnium quae factae sunt: inter quas numero pene infinitas, licet plurimae polleant magna intelligendi virtute, & aliae aliis perfectiores sint: nullius tamen virtus intelligendi est tanta, quin Deus visibilis ibi supereminet (in quo est alia ratio Dei, ac solis comparatiui cum solis creaturis insensibilibus, & quilibet aliud videndi incapacibus) non autem id affirmat comparatione creaturarum, quas Dei omnipotentia potest perfectiores in infinitum producere. Augustinus verò non bene citatur: neque enim quicquam infert ex illis Pauli verbis, sed aliter probat Sanctos Angelos esse Dei gratia beatos.

Secundo, obiiciuntur testimonia Patrum affirmatiuum, nullam creaturam posse esse ex seipsa beatam, aut esse impeccabilem: idque ideo quia creatura est, & ex nihilo pro-

ducta. Atqui nulla est creabilis substantia intellectualis, quae non sit creatura ex nihilo producta: ergo, nulla est creabilis substantia intellectualis quae possit ex seipsa esse beata, & esse impeccabilis. Si autem posset naturaliter videre Deum; posset naturaliter, adeoque ex se, id est viribus suis naturalibus, esse beata, & impeccabilis. Ergo, nulla est creabilis substantia supernaturalis, quae naturaliter Deum videre possit. Eset item naturaliter impeccabilis: Quia impeccabilitas est necessario coniuncta cum Dei visione. Quare cui conuenit naturaliter visio Dei, conuenit etiam naturaliter impeccabilitas, necessario scilicet, & naturali sequela. Minor primi argumenti, & reliqua inde deducta, sunt clara. Maior verò probatur his Patrum auctoritatibus. S. August. lib. 12. de ciuit. cap. 1. fuse probat, nullam creaturam rationalem vel intellectualem posse esse ex se beatam: idque probat ratione communi omnibus creaturis possibiliibus; nimirum, quae ex nihilo facta est. Sic enim ait: *Non ex seipsa potest esse beata, quia ex nihilo creata est: sed ex illo à quo creata est.* Prosper in libro sentent. August. sentent. 143. *Creatura rationalis vel intellectualis bonum, quo beata sit, non est nisi Deus: quod ei non ex seipsa est, quia ex nihilo creata est: sed ex illo à quo creata est.* Item S. August. lib. 3. contra Maximinum cap. 12. Hieronym. epist. 146. ad Damasum, prope finem, & Ambros. lib. 3. de fide cap. 2. exponunt illud 1. Timoth. 6. *Qui solus habet immortalitatem*, in hunc sensum, quod solus Deus sit incapax peccati. *Solus Deus est, inquit Hieronym. in quem peccatum non cadit. Cetera cum sint liberi arbitrii, in utramque partem suam possunt stetero voluntatem.* Vbi nota, rationem communem omnibus intellectualibus naturis creabilibus, *cetera cum sint liberi arbitrii, &c.* Aug. verò lib. de vera Relig. cap. 19. sic habet: *Bona sunt ergo, quae vitiantur. Sed ideo vitiantur, quia non sunt bona sunt. Et paulò post: Bonum ergo, quod vitari non potest, Deus est. Cetera autem omnia bona ex ipso sunt: quae per seipsa possunt vitari, quia per seipsa nihil sunt.* Similia habent Fulgent. de fide ad Petrum cap. 3. ubi ait, ideo creaturas à Deo factas deficere posse peccando, quia ex nihilo factae sunt. Et Gregor. lib. 5. Moral. cap. 25. *Omnis quippe creatura, quia ex nihilo facta est, & per seipsam ad nihil tendit: non stare habet, sed destuere, per peccatum scilicet.* Anselm. denique lib. 2. *Cur Deus homo*, cap. 10. Beato quaerenti, cur Deus non cōdidit homines & Angelos impeccabiles? Respondet, quia non potuit, neque debuit fieri, ut unusquisque eorum esset idem ipse qui Deus.

Sed ad primum responderetur meo tempore August. tantum esse, nullam creaturam posse esse ex se beatam obiectiue, ita ut ipsamet sit obiectum suae beatitudinis: sic enim habet eodem capite ante verba relata, *Non est creatura rationalis vel intellectualis bonum quo beata sit, nisi Deus. Itaque quauis non omnia beata esse possit creatura (neque enim hoc munus adipiscitur & ca-*

Nulla creatura potest ex seipsa esse beata & impeccabilis.

Prosper August.

Hieronymus Ambros.

August.

Fulgent.

Gregor.

Anselmus.

Respondet Patrum auctoritas supra obiectis.

30 Explicatur scripturae testimonia in contrarium opposita.

Aegid. Conink.

August.

Propositiua testimonia SS. Patrum.

pinum fere, saxa, ligna, & si quid est huiusmodi) & tamen quia potest, non ex se ipsa potest esse beata, quia ex nihilo creata est: sed ex illo a quo creata est. Hoc enim adepto beata est, quo amisso misera est. Cetera vero testimonia de impeccabilitate, possunt in hunc sensum exponi, quod solus Deus est absolute impeccabilis, neque in vilo casu possibili peccare potest. At vero creatura, de qua loquimur, non esset talis. Nam prius Dei visione ad gratiam Deus posset absolute non concurrere, posset peccare: Alias eorum expositiones sigillatim tradit Ripalda disput. supra citata, sect. 22.

Tertio, obijciuntur multe rationes, quæ idcirco tam variæ à variis afferuntur, tantoque numero multiplicantur, quod difficile sit solidam aliquam reddere. Unde fit ut nulla proferatur, quæ non ab aliquo Authore eiusdem sententia improbetur, ut in sequenti sectione videbitur.

SECTIO V.

Exponitur variae sententia affirmantis.

33

Prima ratio qua probatur non posse naturaliter Deum videre ab vilo intellectu creatibili.

Prima ratio est Nominalium in 4. distinct. 49. afferentium, visionem Dei à solo Deo fieri per creationem, ideoque nulli creaturæ connaturalem esse posse. At hæc ratio supponit falsum. Etenim visio non creatur, sed educitur de potentia intellectus. Et quantum ad creaturam, si tamen esset possibilis sufficiens ad illam disposita, & illam exigens connaturaliter, non esset illi supernaturalis. Sicut anima rationalis, quamvis creetur à solo Deo, non est tamen supernaturalis corpori organico sufficiens ad ipsam disposito per causas naturales.

Secunda ratio Scotus.

Secunda est Scoti in 4. distinct. 49. quæst. 10. Quia, inquit, ut Deus videatur, oportet ipsum esse præsentem in ratione obiecti per seipsum, aut per aliquid aliud, quod eminenter Deum contineat. At hoc secundum est impossibile. Primum vero nulli creaturæ potest esse connaturale: ergo, &c. Respondetur, partim assumi falsum, partim fieri principium. Prius: cum ait Scotus Deum, ut videatur, debere esse per se præsentem in ratione obiecti, aut per aliud in quo eminenter contineatur. Fallitur enim, si hoc secundum sufficere putat ad visionem proprie dictam, quæ terminari debet ad rem ipsam præsentem secundum se. Posterius: cum ait esse impossibile, Deum connaturaliter esse præsentem creaturæ in ratione obiecti: hoc enim ipsum est quod queritur.

34.

Tertia ratio. D. Thom.

Tertia est D. Thomæ quæst. 12. artic. 5. ad 3. Lumen gloriæ non potest esse naturale creaturæ, nisi creatura esset natura divina, quod est impossibile. Visio autem Dei non potest haberi sine lumine gloriæ, & principio sufficienti. Quare si principium sufficiens non potest esse naturale vili creaturæ, non potest vili naturaliter videre Deum. Respondetur,

antecedens per se obscurum & incertum esse. Si enim lumen gloriæ, & intellectus illo instructus, manent nihilominus intra limites entis creati: non apparet, cur substantia intellectualis, cui tale lumen sit connaturale, exeat necessario extra limites entis creati.

35. Quarta ratio.

Quarta eiusdem, quæstione cit. artic. 4. in corp. est, quia modus naturalis intelligendi sequitur modum essendi, illique proportionatur: Ergo, Deus cum sit actus purissimus, superat secundum conceptum intuitivum omnem intellectum creabilem, utpote potentiale in essendo. Respondetur, si hæc ratio firma esset, non minus probaret, ne quidem lumini gloriæ visionem esse connaturalem. Nam neque tale lumen est actus purissimus: neque compositum ex illo & ex intellectu Beati. At falsum est visionem Dei non esse connaturalem lumini gloriæ, & intellectui ipsum habenti, in sensu composito. Etenim visio beatifica non est supra vires connaturales luminis gloriæ, & intellectus illo instructi, considerati in sensu composito. Neque enim tale compositum eget alia elevatione ad Deum videndum: sed est iam satis proportionatum Dei visioni, eoque tantum Dei concursu debito lumini gloriæ.

36. Quinta ratio. Falquez.

Quinta est Vasquez disput. 44. cap. 1. De Salas infra, & quorundam Recentiorum, qui sic argumentantur: nulla potest esse creatura naturaliter impeccabilis & beata, ut Ambrosius, Hieronimus, Augustus, Gregorius, alique Patres affirmant: & confirmatur, quia omnis creatura ex natura sua est de se sensibilis, seu interior potest, quod autem potest amittere esse, potest & illo male uti. Quod enim potest corrumpi, potest & alterari. Sed peccare est male uti sua ratione, & alterari aliquo modo. Item peccare, est in rationis vlu vacillare. Quod autem cadere potest, vti que potest vacillare. Atqui creatura naturaliter potens videre Deum, esset beata & impeccabilis naturaliter. Responderi potest primo, Patres qui magis fauere videntur huic sententiæ fuisse supra citatos & explicatos. Aliqui vero alij, relati ab Aduersariis, loquuntur tantum de creaturis iam existentibus, de quibus in præcedenti sectione dictum est: vel de omnimodè necessaria beatitudine & impeccabilitate, independenter à Dei beneficio, & quidem gratuito, quatenus nulla præcelsit obligatio, ut Deus tales conderet creaturas. Respondetur secundo, Angelum vel hominem instructum lumine gloriæ, esse creaturam, non secundum se tantum; sed & secundum totum illud compositum, & vndequaque: ac nihilominus esse, ut talem, connaturaliter impeccabilem & beatum: Ergo, falsum est repugnare creaturæ, ut sit naturaliter impeccabilis & beata aliquo casu: Sicut autem in sensu diuiso potest peccare homo vel Angelus, semota Dei visione ita & qualiter alia creatura substantialis, possibilis. Posset autem absolute privari visione Dei, Deo ad illam non concurrente.